

**Kod przedmiotu**

EM1-29

**Nazwa przedmiotu**

Pedagogika

**Kierunek**

Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej

**Zakres**

Edukacja muzyczna z prowadzeniem zespołów;

Animacja i edukacja muzyczna;

**Typ studiów**

Studia stacjonarne

**Wymagania wstępne**

Wymagania wstępne sprecyzowane są w *Informatorze dla kandydatów na I rok studiów*.

**Wymagania końcowe**

Sprawdzian obejmujący zakresem treści programu nauczania przedmiotu *pedagogika*

**Cele przedmiotu** umożliwienie zdobycia wiedzy w zakresie podstaw pedagogiki, która pozwoli na rozumienie podstawowych pojęć i procesów: rozwoju, wychowania, nauczania, uczenia się;

- kształtowanie umiejętności uczenia się – analizowania tekstu lektur i omawiania go, wypracowywania własnego warsztatu pedagogicznego przy użyciu współczesnych metod i środków pozyskiwania, organizowania i przetwarzania informacji; organizowanie warunków do kształtowania się u studentów-kandydatów na nauczycieli umiejętności i kompetencji potrzebnych do pełnej realizacji zadań dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczych każdego etapu edukacji;
- umożliwienie nabywania umiejętności komunikowania się z użyciem różnych kanałów i technik, zarówno z uczestnikami procesu edukacyjnego, jak i wspierającymi go specjalistami;
- kształtowanie umiejętności rozumienia sytuacji dziecka w przedszkolu i w edukacji wczesnoszkolnej oraz uczenia się i doskonalenia warsztatu pedagogicznego na danym etapie edukacji z użyciem nowoczesnych środków i metod;
- rozwijanie postawy pedagogicznej studentów opartej na rozumieniu i stosowaniu norm, procedur i praktyk w wychowaniu przedszkolnym i szkolnym ze zwróceniem uwagi na poprawne relacje interpersonalne pomiędzy wszystkimi podmiotami procesu edukacyjnego;
- kształtowanie wrażliwości etycznej, refleksyjności i postaw prospołecznych oraz poczucia odpowiedzialności.

umożliwianie nabywania przez studentów wiedzy pedagogicznej dotyczącej uwarunkowań funkcjonowania dziecka w środowisku charakterystycznym dla drugiego etapu rozwojowego (klasy IV – VIII), jego przemian i zagrożeń oraz właściwości pracy wychowawczej na tym etapie, a także organizowanie warunków do doskonalenia - u studentów-kandydatów na nauczycieli –zróżnicowanych umiejętności i kompetencji niezbędnych do realizacji zadań opiekuńczo- wychowawczych na tym etapie edukacji w szkole;

pogłębianie kompetencji nauczyciela-wychowawcy w zakresie dbałości o bezpieczeństwo fizyczne i moralne uczniów - związane z rozwojem nowoczesnych mediów

rozwijanie umiejętności skutecznego komunikowania/współpracy w relacjach różnego typu: indywidualnej N-U i U-N, zespołowej N-Uczniowie i Uczniowie-N oraz koniecznej współpracy nauczyciela z rodzicami uczniów

### **Treści kształcenia**

**Wychowanie a rozwój.** Proces wychowania - jego cechy i dynamika. Przymus i swoboda w wychowaniu – wychowanie jako urabianie i jako wspomaganie rozwoju; wychowanie adaptacyjne i emancypacyjne; wychowanie a manipulacja; podstawowe środowiska wychowawcze: rodzina, grupa rówieśnicza, szkoła, media; style i postawy wychowawcze; kryzys współczesnego wychowania – źródła i przejawy.

**Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna.** Cele, zadania, funkcje pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Nowe doktryny i paradygmaty w pedagogice przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Zasady, metody i formy pracy opiekuńczo-wychowawczej z dzieckiem w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Godność dziecka i jej poszanowanie.

- **Adaptacja dziecka w przedszkolu i szkole.** Przygotowanie dziecka do szkoły – zróżnicowane poziomy samodzielności dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Uspołecznienie i funkcjonowanie dziecka w grupie rówieśniczej – pozycja w grupie. Więzy koleżeńskie – przyjaźń oraz konflikty między dziećmi.
- **Praca opiekuńczo-wychowawcza z dziećmi w przedszkolu i w szkole.** Program wychowawczy. Edukacja zdrowotna, programy profilaktyczne. Wychowanie do współdziałania z rówieśnikami (także o odmiennych możliwościach fizycznych czy intelektualnych) i z dorosłymi. Rozwijanie u dzieci umiejętności społecznych potrzebnych do nawiązywania poprawnych relacji. Uczenie współbycia z Innym, integracja. Kształtowanie umiejętności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Kształtowanie odporności emocjonalnej.

**Dojrzałość szkolna.** Pojęcie – składniki – diagnozowanie. Kontrowersje wokół problemu. □

**Szkoła jako instytucja wychowawcza.** Środowisko społeczne klasy i szkoły; Podstawowe funkcje szkoły. Od autorytaryzmu do demokracji: wzorce komunikowania się i – style kierowania; postawy nauczyciela i uczniów. Praca z grupą rówieśniczą. Klimat wychowawczy. Plan pracy wychowawczej. Kształtowanie i zmiana postaw. Trudności i błędy wychowawcze. Konflikty w klasie i w rodzinie. Kryzys szkoły współczesnej. Współpraca szkoły i rodziny oraz szkoły ze środowiskiem.

- **Zawód nauczyciela.** Problem roli zawodowej nauczyciela. Wzór osobowy, powinności i konieczność stałego rozwoju. Przygotowanie zawodowe. Etyka nauczycielska. Odpowiedzialność prawna. Doksztalcenie, doskonalenie zawodowe – warunkiem

awansu zawodowego. Uczenie się przez całe życie. Problem wypalenia zawodowego. Choroby zawodowe.

- **Pojęcie normy/patologii.** Zaburzenia rozwoju-zaburzenia zachowania (w tym ADHD). Agresja i przemoc. Choroby somatyczne. Zaburzenia w procesie rozwoju językowego.
- **Bezpieczeństwo dzieci** w przedszkolu, szkole, poza terenem placówek edukacyjnych.
- **Ochrona zdrowia dziecka** i edukacja dla bezpieczeństwa własnego oraz innych.

**Profilaktyka w szkole.** Programy profilaktyczne: klasowe i szkolne. Promocja i ochrona zdrowia uczniów. Podstawowe techniki diagnostyczne w pedagogice. Ocena poziomu rozwoju ucznia. System pomocy psychol.-pedagogicznej: regulacje, formy, zasady. Pomoc uczniom przewlekłe chorym, niepełnosprawnym. Współpraca szkoły z rodzicami uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i specjalistami pracującymi z dzieckiem.

- **Dziecko XXI wieku** – odmienność epoki – akceleracja przemian – przejawy i rezultaty.
- **Formy aktywności dziecka** – nauka i zabawa. Rozwój zainteresowań. Poszerzanie autonomii i samodzielności. Uspołecznienie dziecka, kontakty rówieśnicze. Pozycja społeczna dziecka w grupie. Znaczenie grupy rówieśniczej dla dziecka. Koleżeństwo i przyjaźń. Konflikty z rówieśnikami, rodzicami i wychowawcami. Rola osób znaczących i autorytetów. Zmiana autorytetów – kryzys autorytetu nauczyciela i rodzica. Zagrożenia dzieci i młodzieży: agresja, przemoc, uzależnienia, grupy nieformalne.
- **Progi edukacyjne.** Adaptacja w zmieniającej się rzeczywistości szkolnej, pierwsze wybory edukacyjne. Ambicje i aspiracje. Motywacja.
- **Praca opiekuńczo-wychowawcza** nauczyciela na pierwszym i drugim etapie edukacyjnym. Program wychowawczy. Programy profilaktyczne. Tworzenie klimatu wychowawczego. Dynamika grupy uczniowskiej. Współpraca i współdziałanie uczniów. Rozwiązywanie konfliktów-mediacje. Stymulowanie rozwoju społecznomoralnego dzieci. **Bezpieczeństwo dzieci** w szkole i poza szkołą (zajęcia terenowe, wycieczki). Ochrona zdrowia dziecka. Edukacja dla bezpieczeństwa – reguły dbałości o bezpieczeństwo własne i innych.
- **Współpraca** szkoły ze środowiskiem i nauczyciela z rodzicami uczniów.

### **Zamierzone efekty uczenia się**

Po ukończeniu cyklu nauczania przedmiotu *pedagogika* student: **w zakresie wiedzy zna i rozumie**

- charakterystyczne cechy etapu rozwojowego w aspekcie biologicznym, pedagogicznym i społecznym, zagrożenia wynikające z kryzysu wczesnej adolescencji;
- dynamikę środowisk wychowania na danym etapie rozwojowym i adekwatne działania nauczyciela-wychowawcy – etykę zawodu nauczyciela;
- funkcjonowanie dziecka w różnych środowiskach wychowawczych oraz specyfikę pracy z dziećmi w przedszkolu i szkole podstawowej;
- subdyscypliny pedagogiki związane z różnymi etapami rozwoju dziecka;
- metodykę realizacji zadań typowych – normy, procedury oraz dobre praktyki stosowane w edukacji przedszkolnej, wczesnoszkolnej i szkolnej;
- zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w przedszkolu, w edukacji wczesnoszkolnej i szkolnej w odniesieniu do wszystkich uczestników procesu edukacyjnego;

**EM\_W05** piśmiennictwo dotyczące pedagogiki, zarówno w aspekcie historycznym, jak też jej obecnej kondycji (dotyczy to także Internetu i e-learningu);

**EM\_W06** sposoby docierania do niezbędnych informacji (książki, nagrania, materiały nutowe, Internet) na temat tendencji rozwojowych pedagogiki;

**EM\_W10** wzajemne relacje zachodzące pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi elementami studiowanego kierunku;

**B.2.W1.** organizację i funkcjonowanie systemu oświaty, podstawowe zagadnienia prawa oświatowego, krajowe i międzynarodowe regulacje dotyczące praw człowieka, dziecka, ucznia oraz osób z niepełnosprawnościami, znaczenie pozycji szkoły jako instytucji edukacyjnej, funkcje i cele edukacji szkolnej, modele współczesnej szkoły, pojęcie ukrytego programu szkoły, alternatywne formy edukacji, zagadnienie prawa wewnątrzszkolnego, podstawę programową w kontekście programu nauczania oraz działania wychowawczo-profilaktyczne, tematykę oceny jakości działalności szkoły lub placówki systemu oświaty;

**B.2.W2.** rolę nauczyciela i koncepcje pracy nauczyciela: etykę zawodową nauczyciela, nauczycielską pragmatykę zawodową - prawa i obowiązki nauczycieli, zasady odpowiedzialności prawnej opiekuna, nauczyciela, wychowawcy i za bezpieczeństwo oraz ochronę zdrowia uczniów, tematykę oceny jakości pracy nauczyciela, zasady projektowania ścieżki własnego rozwoju zawodowego, rolę początkującego nauczyciela w szkolnej rzeczywistości, uwarunkowania sukcesu w pracy nauczyciela oraz choroby związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela;

**B.2.W3.** terminologię opisywania zjawisk edukacyjnych; wychowanie w kontekście rozwoju: ontologiczne, aksjologiczne i antropologiczne podstawy wychowania; istotę i funkcje wychowania oraz proces wychowania, jego strukturę, właściwości i dynamikę; pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkole - regulacje prawne, formy i zasady udzielania wsparcia w placówkach systemu oświaty, a także znaczenie współpracy rodziny ucznia i szkoły oraz szkoły ze środowiskiem pozaszkolnym;

**B.2.W4.** zasady pracy opiekuńczo-wychowawczej nauczyciela: obowiązki nauczyciela jako wychowawcy klasy, metodykę pracy wychowawczej, program pracy wychowawczej, style kierowania klasą, ład i dyscyplinę, poszanowanie godności dziecka, ucznia lub wychowanka, różnicowanie, indywidualizację i personalizację pracy z uczniami, funkcjonowanie klasy szkolnej jako grupy społecznej, procesy społeczne w klasie, rozwiązywanie konfliktów w klasie lub grupie wychowawczej, animowanie życia społeczno-kulturalnego klasy, wspieranie samorządności i autonomii uczniów, rozwijanie u dzieci, uczniów lub wychowanków kompetencji komunikacyjnych i umiejętności społecznych niezbędnych do nawiązywania poprawnych relacji; pojęcia integracji i inkluzji; sytuację dziecka z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną w szkole ogólnodostępnej, problemy dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i ich funkcjonowanie, problemy dzieci zaniedbanych i pozbawionych opieki oraz szkolną sytuację dzieci z doświadczeniem migracyjnym; problematykę dziecka w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej; zagrożenia dzieci i młodzieży: zjawiska agresji i przemocy, w tym agresji elektronicznej, oraz uzależnień, w tym od środków psychoaktywnych i komputera, a także zagadnienia związane z grupami nieformalnymi, podkulturami młodzieżowymi i sektami;

**B.2.W6.** zasady pracy z uczniem z trudnościami w uczeniu się; przyczyny i przejawy trudności w uczeniu się, zapobieganie trudnościom w uczeniu się i ich wczesne wykrywanie, specyficzne trudności w uczeniu się - dysleksja, dysgrafia, dysortografia i dyskalkulia oraz trudności w uczeniu się wynikające z dysfunkcji sfery percepcyjno-motorycznej i sposoby ich przezwyciężania;

**B.2.W7.** doradztwo zawodowe: wspomaganie ucznia w projektowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej, metody i techniki określania potencjału ucznia oraz potrzebę przygotowania

uczniów do uczenia się przez całe życie.

**W zakresie umiejętności absolwent potrafi:**

**EM\_U15** swobodnie w formie ustnej i pisemnej wypowiadać się na temat szeroko pojmowanych tematów humanistycznych/pedagogicznych

**EM\_U20** praktycznie zastosować wiedzę dotyczącą podstawowych koncepcji pedagogicznych, dającą kwalifikacje do nauczania w zakresie swej specjalności na poziomie podstawowym edukacji muzycznej

– samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności profesjonalne związane z działaniami pedagogicznymi (dydaktycznymi, wychowawczymi i opiekuńczymi przy wykorzystaniu różnych źródeł i technologii).

**B.2.U1.** wybrać program nauczania zgodny z wymaganiami podstawy programowej i dostosować go do potrzeb edukacyjnych uczniów;

**B.2.U2.** zaprojektować ścieżkę własnego rozwoju zawodowego;

**B.2.U4.** nawiązywać współpracę z nauczycielami oraz ze środowiskiem pozaszkolnym;

**B.2.U5.** rozpoznawać sytuację zagrożeń i uzależnień uczniów;

**B.2.U6.** zdiagnozować potrzeby edukacyjne ucznia i zaprojektować dla niego odpowiednie wsparcie;

**B.2.U7.** określić przybliżony potencjał ucznia i doradzić mu ścieżkę rozwoju.

**W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:**

**B.2.K1.** okazywania empatii uczniom oraz zapewniania im wsparcia i pomocy;

**B.2.K2.** profesjonalnego rozwiązywania konfliktów w klasie szkolnej lub grupie wychowawczej;

**B.2.K3.** samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej;

**B.2.K4.** współpracy z nauczycielami i specjalistami w celu doskonalenia swojego warsztatu pracy.

**EM\_K01** spełniania misji społecznej absolwenta kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, w tym:

- prowadzenia indywidualizowanych działań dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczych, w tym wobec uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- podejmowania działań pedagogicznych w środowisku społecznym oraz zadań w roli nauczyciela

- wzorotwórczych, profesjonalnych zachowań, refleksji na temat etyki zawodowej

**EM\_K02** samodzielnego podejmowania niezależnych prac, wykazując się umiejętnościami zbierania, analizowania i interpretowania informacji, rozwijania idei i formułowania krytycznej argumentacji

**EM\_K03** organizacji własnej i zespołowej pracy z uczniami wykazując się wewnętrzną motywacją

**EM\_K06** świadomego kontrolowania swoich emocji i zachowań

**EM\_K08** adaptowania się do nowych, zmiennych okoliczności, które mogą występować podczas wykonywania pracy nauczyciela

**EM\_K09** – samooceny oraz etycznego wymiaru diagnozowania i oceniania uczniów, pracy pedagogicznej własnej i innych

**EM\_K11** komunikowania się w obrębie własnego środowiska i społeczności z zastosowaniem technologii informacyjnych

**EM\_K12** - współpracy, integracji i negocjacji podczas realizacji projektowych działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych we współpracy z uczniami i ich rodzicami

### Formy kształcenia

Wykład zbiorowy, dyskusja, Problem Based Learning, Case Teaching, Peer learning.

### Nakład pracy studenta niezbędny do osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się

| Rok                      | I                                          |   | II |   | III |
|--------------------------|--------------------------------------------|---|----|---|-----|
| Semestr                  | 1                                          | 2 | 3  | 4 | 5   |
| Punkty ECTS              |                                            | 1 | 1  | 2 |     |
| Liczba godzin w tygodniu |                                            | 2 | 2  | 2 |     |
| Rodzaj zaliczenia        |                                            | s | s  | e |     |
| Legenda                  | s – zaliczenie ze stopnie m e<br>- egzamin |   |    |   |     |

### Kryteria oceny

1. Obecność na zajęciach;
2. Poziom przygotowania do zajęć, podejmowanie zadań indywidualnych;
3. Pozytywne oceny ze sprawdzianów-kartków.

### Literatura\* /fragmenty/:

1. Hartley, P., *Komunikowanie interpersonalne*, Wyd. ASTRUM, Wrocław 2006.
2. Janowski, A., *Poznanwanie uczniów. Zdobywanie informacji w pracy wychowawczej*, Wyd. Fraszka Edukacyjna, 2002.
3. Klus-Stańska, D., Szczepka, M., (red.), *Pedagogika wczesnoszkolna – dyskursy problemy-rozwiazania*, Wyd. ŁośGraf, 2011.
4. Kwiatowska, M., (red), *Podstawy pedagogiki przedszkolnej*, WSiP ,W-wa 1985.

5. Kwieciński, Z., Śliwerski, B., (red. nauk.), *Pedagogika*, tom 1 i 2, PWN, Warszawa 2003.
6. Limont, W., *Uczeń zdolny- jak go rozpoznać i jak z nim pracować*, GWP, Sopot 2010.
7. Łaciak, B., *Świat społeczny dziecka*, Wyd. Akademickie „Żak”, Warszawa 1998.
8. Pankowska, D., *Badanie ukrytego programu szkoły w pracy nauczyciela – refleksyjnego praktyka*, (w:) *Przegląd Badań Edukacyjnych* 2006, nr 2(3).
9. Pankowska, D., *Żeby szkoła miała sens*, (w:) *Psychologia w Szkole*”, 2008 nr 2.
10. Pease, A., *Mowa ciała*, Wyd. Jedność, Kielce 2001.
11. Pyżalski, J., *Agresja elektroniczna wśród dzieci i młodzieży*, GWP, Gdańsk 2011.
12. Sajdera, J., *Relacje rówieśnicze w przedszkolu - niepowodzenia i sukcesy*, (w:) Piwowarski, R., (red.), *Dziecko - sukcesy i porażki*, IBE, Warszawa 2007.
13. Sęk, H., *Wypalenie zawodowe: przyczyny, mechanizmy, zapobieganie*. PWN, W-wa 2004.
14. Sobierajska, D., Szpotowicz, M., (red), *Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna - badania, opinie, inspiracje*, Wyd. Akad. „Żak”, Warszawa 2011.
15. Szejnberg, A., *Podstawy komunikacji społecznej w edukacji*, Wyd. „Astrum” Wrocław 2002.
16. Waloszek, D., (red.), *Wybrane zagadnienia edukacji człowieka w dzieciństwie*, Wyd. Centrum Edukacyjne Bliżej Przedszkola, Kraków 2009.
17. Wilgocka-Okoń, B., *Dojrzałość szkolna dzieci sześciolletnich*, Wyd. Akad. „Żak”, Warszawa 2003.
18. Znaniecki, F., *Środowisko wychowawcze*, (w:) Mielicka, H., *Socjologia wychowania*, Wyd. Stachurski, Kielce 2000.

\*Poszczególne pozycje z danego etapu edukacyjnego mogą być wykorzystywane na innych etapach edukacji.

**Język wykładowy polski**

**Prowadzący**

wykl. Małgorzata Kramarz